

Kirjaesittely: Hetkinen ja muistijälki.

Turun kaupungin taidekokoelman julkiset teokset

Elina Battarbee

Hetkinen ja muistijälki. Turun kaupungin taidekokoelman julkiset teokset (*Turun museokeskus, 2012*) esittelee laajasti ja monipuolisesti julkista taidetta Turussa. Teoksessa on mielenkiintoisten tekstien lisäksi myös erinomaisia kuvia teoksista ja prosesseista, jotka tuovat uutta näkökulmaa arkipäiväämme kehystäviin julkisiin teoksiin. Teoksia lähestytään taidehistorian, kulttuurihistorian ja taiteensosiologian kautta.

Kuva: Jari Karppanen

Hetkinen ja muistijälki – Turun kaupungin taidekokoelman julkiset teokset.

Päätoimittaja Riitta Kormano.

Kirjoittajat: Marjo Auerkoski-Turjas, Lars Berggren, Christian Hoffman, Riitta Kormano, Riikka Niemelä, Ninna Pulli, Johanna Ruohonen, Bengt Selin, Johanna Seppä, Ringa Takanen, Riina Tiainen, Tatiana Tolonen, Eeva Maija Vilho ja Margareta Willner-Rönholm.

Turun museokeskuksen julkaisuja 56. Turku 2012. 271 s.

Turun kaupungin taidekokoelmaan kuuluu tällä hetkellä noin 10 000 taideteosta. Osa niistä on kaupungin julkisissa tiloissa: puistoissa ja kadunvarsilla, talletettuna virastoissa ja laitoksissa tai prosenttiperiaatevaroin toteutettuna uudisrakennuksissa tai kunnostuskohteissa.

Hetkinen ja muistijälki. Turun kaupungin taidekokoelman julkiset teokset esittelee kaupunkikuvasta tuttujen ulkoveistosten historiaa ja merkityksiä. Se pohtii julkisen taiteen kulttuurihistoriallisia ja aatteellisia taustoja, selvittää teosten valmistumisprosesseja ja rooleja kaupunkitilassa sekä tarkastelee teoksiin liittyviä tapahtumia ja niihin kohdistuvia epävirallisiakin tempauksia. Teos on jatkoa Turun kaupungin taidekokoelmasta kertovien kokoelmajulkaisujen sarjalle, jonka ensimmäinen osa ilmestyi vuonna 2008.

Neljätoista taidehistorian ja museoalan asiantuntijan näkökulmat yhdistyvät kirjassa julkisen taiteen erityiskysymyksiä tarkastelevaksi kokonaisuudeksi. Teokseen ovat kirjoittaneet taidehistorian emeritaprofessori, FT **Eeva Maija Viljo**; taidehistorian professori FT **Lars Berggren**; Turun taidemuseon amanuenssi FL **Christian Hoffmann**; tohtorikoulutettava FM **Johanna Ruohonen** sekä Museokeskuksen Taide ja visuaalinen kulttuuri -yksikön intendentti FM **Riitta Kormano** ja tutkijat FM **Marjo Aurekoski-Turjas**; FM **Riikka Niemelä**; MScs **Ninna Pulli**; FM **Bengt Selin**; HuK **Johanna Seppä**; FM **Ringa Takanen**; FM **Riina Tiainen**; FM **Tatiana Tolonen** ja FT **Margareta Willner-Rönnholm**.

Julkisen taiteen pitkä historia Turussa

Hetkinen ja muistijälki valottaa kaupungin julkisen taiteen 148-vuotista historiaa. Teoksessa käsitellään turkulaisia taidehankkeita alkaen vuonna 1864 paljastetusta ensimmäisestä kuvaohjelmallisesta henkilömuistomerkestä aina kulttuuripääkaupunkivuoden 2011 aikana toteutettuihin teoksiin.

Eeva Maija Viljon artikkeli ”Suomen ensimmäisestä kansallismonumentista” Henrik Gabriel Porthanin muistomerkestä esittelee muun muassa muistamisen kohdetta Porthania, teoksen rahoittamiseksi pidettyä kansalaiskeräystä ja pohtii teoksen näköisyyttä. Muistomerkin paljastustilaisuus 9.9.1864 oli valtakunnallinen tapahtuma, joka veti väkeä Turkuun.

Hetkinen ja muistijälki esittelee julkista taidetta kattavasti vuodesta 1864 vuoteen 2011 saakka. Samalla muodostuu kuva julkisessa taiteessa tapahtuneista muutoksista ja lukijan onkin mielenkiintoista ajatella millaisiin suuntiin julkinen taide tulee tulevaisuudessa kulkemaan.

Moninaista julkista taidetta

Kirjassa tarkastellaan ulkoveistoksen lisäksi muun muassa prosentti- ja talletustaidetta sekä rakennuksiin kiinteästi kuuluvia teoksia kuten monumentaalimaalauksia. Julkinen taide voikin olla ulkotilan lisäksi myös julkisessa sisätilassa kuten esimerkiksi kirjastossa, koulussa tai virastossa. Näin julkiset teokset kehystävät arkeamme ja antavat mahdollisuuden taide-elämykseen sekä luovat esteettisesti laadukasta ympäristöä.

Julkisia teoksia on kaupungissa huomattava määrä ja teos tuo ansiokkaasti esiin myös vähemmän keskustelun tai katseen keskiössä olevia teoksia.

Julkisten teosten arkea ja juhlaa

Kirjan takakannessa todetaan, että artikkelit rohkaisevat lukijaa pysähtymään hetkiseksi ja löytämään omat muistijäljet kaupunkitilassa. Julkiset teokset esitetään aktiivisina toiminnan kenttinä ja teokset ovat suhteessa ympäröiviin toimijoihin ja yhteisöihin. Julkiset teokset voivat herättää tunteita, ne voivat naurattaa tai suututtaa ja teokset edustavat aikaansa ja ideologioita. Teokset voivat luoda yhteisöjä ja vahvistaa yhteisöllisyyttä.

Teoksia käytetään erilaisten juhlien ja muistotilaisuuksien yhteydessä ja teosten avulla voidaan myös ilmaista mielipiteitä. **Riina Tiainen** pohtii artikkelissaan "Lakkeja, lukkoja, sukkaa ja burkha. Kommentteja vai silkkaa vandalismia?" teosten käyttöä mielenilmaisujen välineinä ja juhlan paikkoina sekä teoksiin kohdistettua vandalismia.

Kuvia teosten elämänkaaren varrelta

Monipuolisen artikkelivalikoiman lisäksi *Hetkinen ja muistijälki* tarjoaa kuvaelämyksiä Turun julkisen taiteen historiasta ja nykyisyydestä. Se tuo myös visuaalisin keinoin esille uudenlaisia

tarkastelukulmia ja rohkaisee tutustumaan tarkemmin julkisessa tilassa kohtaamiimme taideteoksiin.

Kuvat ovat pääosin vuoden 1996 Fotofinlandian voittajan, valokuvaaja **Raakel Närhen** ottamia. Närhen teoskuvia on täydennetty Museokeskuksen valokuva-arkiston annilla. Kuvitus tarkentaa katseen teoksiin, teosten ympäristöön, yksityiskohtiin ja antaa tietoa myös teosten syntyvaiheista sekä roolista kaupunkilaisten arjessa.

Kuvat herättävät uusia ajatuksia tuttuista taideteoksista ja toimivat hyvin tekstien kanssa. Mielenkiintoisia ovat muun muassa teosten yksityiskohtakuvat ja kuvat, jotka kertovat teosten käyttämisestä erilaisissa yhteyksissä. Myös luonnoskuvat ja teosten syntyprosesseihin liittyvät kuvat tuovat lisää kerroksia tuttuihin ja tutuiksi tuleviin teoksiin.

Kirjan graafisen asun on suunnitellut useita valtakunnallisia palkintoja voittanut **Jari Karppanen** / Ikono+Design. Kirjan ulkoasu on onnistunut. Kirjan lopussa olevat teoslistat kuvineen ja teostietoineen ovat esimerkiksi kaupunkilaiselle ja matkailijalle hyvä kurkistusikkuna julkisen taiteen Turkuun.

Teos on kokonaisuudessaan hieno ja kaivattu koonti Turun julkisesta taiteesta ja lunastaa paikkansa kirjahyllyssä. Kirjan lukemisen jälkeen onkin hyvä suunnata katsomaan tuttuja teoksia tuorein silmin.

Kirjoittaja on filosofian maisteri (taidehistoria), taideohjaaja ja kirjoittaja, joka haaveilee tulevaisuudesta museotyöntekijänä.